
ВСТУПНЕ СЛОВО

Дорогі друзі, ми живемо в цікавий, але складний для медицини час.

Всесвітня організація охорони здоров'я днями повідомила, що кількість випадків захворюваності на кір, зареєстрованих у всьому світі за перші три місяці 2019 року, зростає втричі порівняно з аналогічним періодом 2018 року. Україна очолює різноманітний список країн з найвищим зареєстрованим показником захворюваності на кір у 2018–2019 роках.

З початку поточного року на кір в Україні захворіло понад 56,5 тис. осіб. За повідомленням прес-служби Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України за останній тиждень липня найбільше нових випадків захворювання на кір виявлено в Києві (28 хворих: 17 дорослих і 11 дітей), Київській (21: 12 дорослих і 9 дітей), Хмельницькій (18: 6 дорослих і 12 дітей), Одеській (17: 7 дорослих і 10 дітей) і Вінницькій (17: 6 дорослих і 11 дітей) областях.

Читаючи ці рядки, мимоволі пригадується небезпечний спалах віспи в Москві в 1960 році. У СРСР віспу поборолі шляхом загальної вакцинації ще в 1936 році. Лікарі навіть не думали, що захворювання може повернутися, і перестали брати його до уваги. Однак це все-таки сталося... Індійські канікули... Хрущовська відлига відкрила залізну завісу, і СРСР став активно контактувати з іншими державами. Одним з нових друзів Країни Рад стала Індія. Саме туди 7 грудня 1959 року і вирушив двічі лауреат Сталінської премії художник Кокорекин Олексій Олексійович, який спеціалізувався на створенні пропагандистських плакатів. Під час двотижневої відпустки він оглядав пам'ятки екзотичної Індії і навіть побував на похоронах брахмана. Відразу після повернення в Москву в художника підвищилася температура тіла і почався сильний кашель. Хворого госпіталізували до Боткінської лікарні, де встановили діагноз «грип». На тілі Кокорекина з'явився висип, який «списали» на алергію від ліків. Олексія Олексійовича поклали в палату до хворих на грип. На третій день стало зрозуміло, що художник помирає, і до нього пустили родичів. Для того щоб визначити захворювання, з Ленінграда прибув відомий академік медицини Микола Краєвський. Однак і йому не вдалося встановити правильний діагноз. Одна з медсестер боязко зауважила, що такі симптоми характерні для віспи, але слухати її ніхто не став. Наближався новий рік, і радянські люди поспішали на свято. Художника поспіхом кремували 31 грудня.

Віспа повернулася. Через два тижні в деяких пацієнтів Боткінської лікарні з'явилися такі самі, як і в Кокорекина, симптоми – гарячка, кашель і висип. Матеріал, взятий зі шкіри одного з хворих, відправили в НДІ вакцин і сироваток. 15 січня 1960 року академік Морозов виявив у матеріалі частинки вірусу натуральної віспи. Новину оперативно повідомили вищому керівництву країни. Стало зрозуміло, що Москва і весь Радянський Союз перебувають за крок від епідемії хвороби, яку не лікують. Перед особовим складом столичної міліції і КДБ поставили завдання в найкоротші терміни виявити всіх, з ким контак-

тував художник, починаючи з моменту його посадки на літак в Індію. До групи ризику потрапили пасажири літака, його екіпаж, митники, колеги, друзі, родичі. Слідство навіть встановило, що перед тим, як повернутися додому, Кокорекин добу провів з коханкою. Масштаб роботи був величезний. З'ясували, що протягом кількох тижнів хворий контактував з кількома тисячами людей. Виявити всіх було практично нереально. У пошуку заражених медичні працівники зосередилися на двох основних осередках епідемії – Боткінській лікарні і сім'ї художника. Відома на весь СРСР московська лікарня була переведена на казармений стан. До лікарні нікого не впускали і не випускали з неї. При цьому персонал, хворих та їхніх родичів про причини такого режиму до відома не доводили. Влада намагалася не допустити паніки, і це давало результати. На карантині перебували кілька тисяч людей. У короткий термін визначили, що в лікарні віспою заразилися 9 осіб з персоналу і 3 пацієнти. Серед родичів і друзів Кокорекина виявили сім інфікованих: друга дружина, а також перша, яка заразила свого чоловіка і сина, страховий агент художника і кілька його приятелів. Усього Кокорекин заразив 19 осіб, вони в свою чергу інфікували ще 23 людини, з яких кілька передали захворювання трьом людям. З 46 хворих троє померли. Масштаб роботи в ці критичні дні був величезний. Московські лікарі, співробітники КДБ і міліції здійснили справжній подвиг. Вони оперативно виявляли потенційних хворих та ізолювали їх від суспільства. Були перевірені однокурсники і викладачі дочки Олексія Кокорекина, знайдені всі 117 пацієнтів, які були на прийомі в терапевта, який обстежував художника. Усього на карантин помістили понад 9000 осіб. Під час бесід з представниками органів потенційні носії віспи видавали імена коханців і товаришів «по чарці». Дружина художника зізналася, що здала в комісійний на перепродаж речі, які чоловік привіз з Індії. Унаслідок дефіциту одяг, через який могли заразити людей смертельним захворюванням, пішов повз касу. Спецагенти з КДБ, використовуючи свій досвід і необмежені можливості, зробили неможливе і вийшли на покупців. У 1960 році всі 7 млн жителів Москви були вакциновані. Прищепили в тому числі і вмираючих. Щотижня щеплення робили 1,5 млн осіб, а проводили вакцинацію 10 тис. прищепних бригад, в які, крім лікарів і фельдшерів, входили студенти медичних вишів. Через місяць спалах віспи вдалося погасити.

Такі факти з минулого.

«Невігластво – це демонічна сила, – писав К. Маркс, – і я побоююся, що воно послужить причиною ще багатьох трагедій». Невігластво в управлінні медициною – потрійна трагедія.

З повагою,
Головний редактор
В. В. БАТУШКІН